

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกที่จะทำการศึกษาเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้ รับคะแนนเสียงสูงสุด 3 ลำดับแรก และทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตพญาไท เนื่องจาก

1. เขตพญาไทเป็นเขตหนึ่งที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครใน วันที่ 2 มิถุนายน 2539 สูง คิดเป็นร้อยละ 47.39 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 57,347 คน ผู้มาใช้สิทธิ จำนวน 27,178 คน) สูงกว่าจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเฉลี่ยของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 43.53 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

2. เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนเป็นรายหน่วยในเขตพญาไท ทุกหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 83 หน่วย ปรากฏว่า

- ในการเลือกตั้งครั้งที่ พลตรี จำลอง ศรีเมือง ได้รับคะแนนสูงสุด เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533 พลตรี จำลอง ศรีเมือง ได้รับคะแนนสูงสุด 79 หน่วย มีเพียง 4 หน่วยที่ได้คะแนน น้อยกว่า นายเคโซ สวานานนท์ สังกัดพรรคประชากรไทย แต่เป็นจำนวนไม่มากนัก ยอดคะแนน ปรากฏ ตามตารางท้ายนี้

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบคะแนนเสียงของพลตรีจำลอง ศรีเมือง กับนายเคโซ สวานานนท์ ในการ เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533 ในเขตพญาไท

ชื่อ	ได้คะแนน	ร้อยละของผู้ใช้สิทธิ (29,739)
พลตรี จำลอง ศรีเมือง	19,443	65.37
นายเคโซ สวานานนท์	6,522	21.93

- การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 คะแนนของผู้ได้รับเลือกตั้ง แยกแต่ละหน่วยเลือกตั้ง 83 หน่วย ปรากฏว่า นายพิจิตต รัตตกุล ได้คะแนนสูงสุด 78 หน่วย พลตรี จำลอง ศรีเมือง ได้คะแนนสูงสุดเพียง 5 หน่วย ซึ่งแต่ละหน่วยคะแนนไม่ห่างจากนายพิจิตตฯ เท่าไรนัก ปรากฏคะแนนของผู้ได้รับเลือก 3 อันดับแรก ดังนี้

ตารางที่ 3.2 เปรียบเทียบคะแนนเสียงของนายพิจิตต รัตตกุล พลตรีจำลอง ศรีเมือง และ ศ.ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ในเขตพญาไท

ชื่อ	คะแนน	ร้อยละของผู้ใช้สิทธิ (27,171)
นายพิจิตต รัตตกุล	13,437	49.45
พลตรี จำลอง ศรีเมือง	8,650	31.83
ศ.ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	4,059	14.93

3. ผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ในพื้นที่เขตพญาไท ซึ่งให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อย่างค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากนับตั้งแต่วันที่ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จนถึงวันที่ 2 มิถุนายน 2539 อาจพูดได้ว่าประชาชนชาวพญาไท ให้ความสำคัญในพรรคพลังธรรม ซึ่งพลตรี จำลอง ศรีเมือง สังกัดอยู่เป็นอย่างมากดังจะเห็นได้จากผลของการเลือกตั้งในหลายระดับนับย้อนหลังไปตั้งแต่ ปี พ.ศ.2535 ปรากฏว่าประชาชนชาวพญาไท เลือกผู้สมัครจากพรรคพลังธรรมทั้งหมด ดังนี้

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในเขตพญาไทสังกัดพรรคพลังธรรมทั้ง 3 คน คือ

1. นางเครือวัลย์ สมณะ
2. นายสมุท มงคลกิติ
3. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในเขตพญาไทสังกัดพรรคพลังธรรมทั้ง 3 คน คือ

1. นางเครือวัลย์ สมณะ
2. นายสมุท มงคลกิติ
3. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดในเขตพญาไทสังกัดพรรคพลังธรรมทั้ง 3 คน คือ

1. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์
2. นายพีระพงษ์ สาคริก
3. นายสมุท มงคลกิติ

สิ่งที่น่าแปลกใจในการเลือกตั้งครั้งนี้ คือ นางเครือวัลย์ สมณะ ได้ลาออกจากพรรคพลังธรรม และสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคนำไทย ผลปรากฏว่าชาวพญาไทเลือกผู้สมัครจากพรรคพลังธรรมสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งมีผู้รับสมัครหน้าใหม่ แทนที่นางเครือวัลย์ สมณะ คือ นายพีระพงษ์ สาคริก ส่วนนางเครือวัลย์ สมณะ ได้รับเลือกในลำดับที่ 11

- การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น คือ สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขตนับแต่ปี พ.ศ.2533 ถึง ปัจจุบัน ผู้ได้รับเลือกสังกัดพรรคพลังธรรมทั้งหมด

จากเหตุผลที่ยกขึ้นมาข้างต้น ซึ่งให้เห็นได้ว่า พรรคพลังธรรมได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนชาวพญาไทอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จึงเป็นเหตุให้นำศึกษาว่า อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ชาวพญาไทเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) และวิเคราะห์ผลด้วยวิธีทางสถิติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ในท้องที่เขตพญาไท

การสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากผู้ศึกษาคำรณรงค์ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตพญาไท ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งการสุ่มตัวอย่างประชากรวิจัย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ประชาชนที่มาขอรับบริการที่ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตพญาไท จำนวน 200 ราย ได้ข้อมูลกลับมาครบทั้ง 200 ราย เนื่องจากผู้ศึกษาได้ลงไปดูแลด้วยตนเองโดยใกล้ชิด เพื่อให้การตอบแบบสอบถามเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์มากที่สุด

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ประชาชนทั่วพื้นที่เขตพญาไท แบ่งตามจำนวนหน่วยเลือกตั้งในปัจจุบัน จำนวน 78 หน่วย หน่วยละ 10 ราย รวม 780 ราย ในการแจกแบบสอบถามนั้น ผู้ศึกษาได้ออกไปพร้อมผู้ช่วยทำการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพญาไท ทั้งฝ่ายทะเบียน ฝ่ายเทศกิจ และฝ่ายพัฒนาชุมชน ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 612 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.5

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) แบบที่ผู้ตอบตอบเอง (self administered) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบปลายปิด (close - ended questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบและการตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รวม 6 ข้อดังนี้

1. เพศ ประกอบด้วย เพศชาย และเพศหญิง

2. อายุ แบ่ง 3 กลุ่ม คือ 18-35 ปี, 36-55 ปี และ 56 ปีขึ้นไป
3. การศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ประถมศึกษา, มัธยมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช., อนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรีขึ้นไป
4. อาชีพ ประกอบด้วย นักศึกษา, ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ, รับจ้างทั่วไป, พนักงานบริษัทเอกชน และ ทำธุรกิจของตนเอง
5. รายได้ต่อเดือน แบ่งเป็น 5 กลุ่มคือ ต่ำกว่า 4,000 บาท, 4,000-6,000 บาท, 6,001-10,000 บาท, 10,001-15,000 และ 15,001 บาทขึ้นไป
6. ในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ท่านเลือก นายพิจิตต รัตตกุล, พลตรีจำลอง ศรีเมือง, ศ.ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, นายอากร ยุนตระกูล และ อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2539 ประกอบด้วยคำถาม 19 ข้อ

ข้อที่ 1-7 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ทั้งการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งหรือไม่ เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 1

ข้อ 8-14 เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีที่เรณณรงค์หาเสียงของผู้สมัครว่ามีส่วนช่วยให้ ผู้เลือกตั้งใช้เป็นปัจจัยประกอบการเลือกตั้งผู้ว่าฯ กรุงเทพมหานคร หรือไม่เพียงใด เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 2

ข้อ 15-19 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลของการแข่งขันเสียงคะแนนนิยม (Poll) ในตัวผู้สมัครที่สถาบันต่าง ๆ จัดทำขึ้นก่อนการเลือกตั้งเป็นระยะ ๆ โดยมีสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เป็นผู้เผยแพร่ว่ามีผลต่อการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งมากน้อยหรือไม่เพียงใด เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 3

ในการวัดคำตอบจากแบบสอบถามที่ได้รับจากการสำรวจในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้มาตรวัด (scale) ของ Likert โดยกำหนดมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เกณฑ์การให้คะแนนของคำตอบในแต่ละคำถามแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. ข้อความของคำถามเป็นลักษณะเชิงบวก (positive)

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
- เห็นด้วย ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
- ไม่แน่ใจ ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

2. ข้อความของคำถามเป็นลักษณะเชิงลบ (negative)

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
- เห็นด้วย ระดับคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
- ไม่แน่ใจ ระดับคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
- ไม่เห็นด้วย ระดับคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ตัวแปรในการศึกษา

ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบในการศึกษา ดังนี้
ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- สถานการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลานั้น ที่มีผลต่อคะแนนนิยมในตัวผู้สมัคร
- ความไม่เชื่อถือและความเบื่อหน่ายต่อระบบพรรคการเมือง
- ความรู้สึกเบียดผู้สมัครคนเดิม ๆ
- วิธีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครในรูปแบบต่าง ๆ
- ผลของการหยั่งเสียงก่อนการเลือกตั้งของสถาบันต่าง ๆ ที่มีผลชี้้นำให้ผู้เลือกตั้ง

คล้อยตาม

ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คำเนินการโดยตัวผู้ศึกษาเอง และผู้ช่วย ทำการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตพญาไท โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการทอดแบบเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 คือ ประชาชนที่มาติดต่อ ณ ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตพญาไท ส่วนนี้ผู้ศึกษาและผู้ช่วยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ในทันทีที่ผู้ตอบ ตอบเสร็จ

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่ออกไปทอดแบบทั่วพื้นที่เขตพญาไทนั้น ผู้ศึกษาและผู้ช่วยได้ออกไปทำการสำรวจตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2540 เป็นต้นไปจนถึงวันที่ 30 มีนาคม 2540 โดยใช้เวลาในช่วงเย็นและวันหยุดเพื่อให้มีโอกาสได้พบกับผู้ตอบแบบและทิ้งไว้ให้ผู้ตอบ แ่งละ 1 สัปดาห์ จึงจะกลับไปปรับแบบเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

การประมวลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็นลำดับตามสมมุติฐานในการวิจัย โดยการพิจารณา ลักษณะของข้อมูลและความเกี่ยวพันระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบและลงรหัสข้อมูล นำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการรายงานผล เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และใช้ในการพรรณนาผลจากการศึกษาวิจัย

2. ค่าเฉลี่ย (mean) ใช้อธิบายค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ สถานการณ์ทางการเมืองในระบอบเวลานั้น นโยบายการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัคร และผลการสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อคะแนนนิยมในตัวผู้สมัคร

ในการแปลผล จะนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาคำนวณหาอัตราส่วนร้อยละกับคะแนนเต็มของแต่ละส่วนแล้วใช้เกณฑ์ต่อไปนี้จัดระดับความเห็นด้วย

■ ถ้าค่าเฉลี่ยที่ได้ คิดเป็นร้อยละ 70.0 ขึ้นไป หมายถึง มีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง

■

- ถ้าค่าเฉลี่ยที่ได้ คิดเป็นร้อยละ 60.0-69.0 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง
- ถ้าค่าเฉลี่ยที่ได้ คิดเป็นร้อยละ 40.0-59.0 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
- ถ้าค่าเฉลี่ยที่ได้ คิดเป็นร้อยละ 39.0 ลงไป หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย